

Anonimizirana verzija

Prijevod

C-665/23 - 1

Predmet C-665/23

Zahtjev za prethodnu odluku

Datum podnošenja:

9. studenoga 2023.

Sud koji je uputio zahtjev:

Cour de cassation (Francuska)

Datum odluke kojom se upućuje zahtjev:

8. studenoga 2023.

Žalitelj u kasacijskom postupku:

IL

Druge stranka u kasacijskom postupku:

Veracash SAS

[omissis]

Osoba IL, [omissis] protiv presude Coura d'appel de Paris (Žalbeni sud u Parizu, Francuska) [omissis] od 3. siječnja 2022., u sporu između te osobe i društva Veracash, [omissis] druge stranke u kasacijskom postupku.

Žalitelj u prilog svojoj žalbi ističe dva kasacijska razloga.

[omissis]

[postupovne napomene]

Činjenice i postupak

- 1 Prema pobijanoj presudi [omissis], 24. ožujka 2017. društvo Veracash, u čijim je knjigama osoba IL otvorila račun depozita u zlatu, poslalo je na adresu te osobe

novu isplatu i platnu karticu. Tvrdi da tu karticu nije ni zatražila ni primila te da su se od 30. ožujka do 17. svibnja 2017. s njezina računa svakodnevno isplaćivala sredstva bez njezina odobrenja, osoba IL je tužila društvo Veracash radi povrata sredstava i naknade štete.

- 2 Njezin je zahtjev odbijen u prvostupanjskom i žalbenom postupku s obrazloženjem da se, među ostalim, nije mogla pozvati na odredbe članka L. 133-18 Codea monétaire et financier (Monetarni i financijski zakonik) jer nije „bez odgađanja” i „odmah” obavijestila društvo Veracash o spornim transakcijama.

Pregled primjenjivog zakonodavstva

- 3 Primjenjivi tekstovi su oni koji su bili na snazi u trenutku spornih isplata sredstava od 30. ožujka do 17. svibnja 2017.

Direktiva 2007/64/EZ od 13. studenoga 2007.

- 4 Direktivom 2007/64/EZ od 13. studenoga 2007. o platnim uslugama na unutarnjem tržištu i o izmjeni direktiva 97/7/EZ, 2002/65/EZ, 2005/60/EZ i 2006/48/EZ te stavljanju izvan snage Direktive 97/5/EZ u članku 56., naslovljenom „Obveze korisnika platnih usluga u vezi s platnim instrumentima”, propisuje se:

„1. Korisnik platnih usluga koji je ovlašten koristiti platni instrument obavezan je:

- (a) koristiti platni instrument u skladu s uvjetima koji reguliraju izdavanje i korištenje platnog instrumenta; i
- (b) bez odgode obavijestiti pružatelja platnih usluga ili subjekt kojeg je on odredio kad ustanovi gubitak, krađu ili zlouporabu platnog instrumenta ili njegovo neodobreno korištenje.

2. U smislu stavka 1. točke (a), korisnik platnih usluga odmah po primitku platnog instrumenta poduzima sve razumne mjere da bi zaštitio njegova osobna sigurnosna obilježja.”

- 5 U skladu s člankom 58. te direktive, naslovljenim „Obavijest o neodobroj ili nepravilno izvršenoj platnoj transakciji”:

„Korisnik platnih usluga dobiva ispravak od pružatelja platnih usluga samo ako bez odgađanja obavijesti njegovog pružatelja platnih usluga o saznanju o bilo kakvim neodobrenim ili nepravilno izvršenim platnim transakcijama koje predstavljaju temelj za potraživanje, uključujući i potraživanje u skladu s člankom 75., najkasnije 13 mjeseci nakon datuma terećenja, osim kad mu, prema potrebi, pružatelj platnih usluga nije pružio ili stavio na raspolaganje informacije o toj platnoj transakciji u skladu s glavom III.”

- 6 Člankom 60. te direktive, naslovljenim „Odgovornost pružatelja platnih usluga za neodobrene platne transakcije”, propisuje se:

„1. Ne dovodeći u pitanje članak 58., države članice osiguravaju da u slučaju neodobrene platne transakcije pružatelj platnih usluga platitelja odmah nadoknadi platitelju iznos neodobrene platne transakcije te, prema potrebi, dovede terećeni račun za plaćanje u stanje na kojem bi bio da nije izvršena neodobrena platna transakcija.

2. Dodatna financijska naknada može se odrediti u skladu s pravom koje se primjenjuje na ugovor koji je zaključen između platitelja i njegovog pružatelja platnih usluga.”

- 7 U skladu s člankom 61. navedene direktive, naslovljenim „Odgovornost platitelja za neodobrene platne transakcije”:

„1. Odstupajući od članka 60., platitelj snosi troškove povezane s neodobrenim platnim transakcijama do najviše 150 EUR, do kojih je došlo radi korištenja izgubljenog ili ukradenog platnog instrumenta, ili ako platitelj nije zaštitio osobna sigurnosna obilježja, ili radi zlouporabe platnog instrumenta.

2. Platitelj snosi sve troškove povezane s neodobrenim platnim transakcijama koji su nastali ako je djelovao s namjerom prijevare ili namjerno ili zbog krajnje nepažnje nije ispunio jednu ili više svojih obveza sukladno članku 56. U takvim slučajevima ne primjenjuje se najviši iznos iz stavka 1. ovog članka.

3. U slučajevima da platitelj nije djelovao s namjerom prijevare te nije namjerno ili zbog krajnje nepažnje ispunio jednu ili više svojih obveza sukladno članku 56., države članice mogu smanjiti odgovornost iz stavaka 1. i 2. ovog članka, uzimajući u obzir posebno narav osobnih sigurnosnih obilježja platnog instrumenta te okolnosti pod kojima je izgubljen, ukraden ili otuđen [zlouporabljen].

4. Platitelj ne snosi nikakve financijske posljedice koje proizlaze iz korištenja izgubljenog, ukradenog ili otuđenog [zlouporabljenog] platnog instrumenta nakon obavješćivanja u skladu s člankom 56. stavkom 1. točkom (b), osim ako je djelovao prijevarno.

5. Ako pružatelj platnih usluga u svakom trenutku ne osigura odgovarajuća sredstva obavješćivanja o izgubljenom, ukradenom ili otuđenom [zlouporabljenom] platnom instrumentu sukladno obvezi iz članka 57. stavka 1. točke (c), platitelj nije odgovoran za financijske posljedice koje proizađu iz korištenja tog platnog instrumenta, osim ako je djelovao prijevarno.”

Nacionalno pravo

- 8 Direktiva 2007/64/EZ prenesena je u nacionalno pravo ordonnanceom n°2009-866 du 15 juillet 2009 relative aux conditions régissant la fourniture de services de

paiement et portant création des établissements de paiement (Uredba br. 2009-866 od 15. srpnja 2009. o uvjetima pružanja platnih usluga i osnivanju institucija za platni promet), na temelju kojeg su, među ostalim, doneseni članci L. 133-17, L. 133-18, L. 133-19 i L. 133-24 Monetarnog i financijskog zakonika kojima se preuzimaju članci 56., 58., 60. i 61. Direktive.

9 U skladu s člankom L. 133-17 stavkom I. Monetarnog i financijskog zakonika, u verziji proizišloj iz te uredbe, „[k]ada korisnik platnih usluga ustanovi gubitak, krađu, zlouporabu ili svaku neodobrenu uporabu svojeg platnog instrumenta ili podataka koji su s njime povezani, o tome bez odgađanja obavješćuje pružatelja platnih usluga, ili subjekt koji je on odredio, u svrhu blokiranja instrumenta”.

10 U skladu s člankom L. 133-18 tog zakonika:

„U slučaju neodobrene platne transakcije o kojoj je korisnik poslao obavijest u skladu s uvjetima predviđenima u članku L. 133-24, pružatelj platnih usluga platitelja odmah vraća platitelju iznos neodobrene transakcije te, prema potrebi, dovodi terećeni račun u stanje u kojem bi bio da nije izvršena neodobrena platna transakcija.

Platitelj i njegov pružatelj platnih usluga mogu ugovorno odlučiti o dodatnoj naknadi.”

11 U skladu s člankom L. 133-19 tog zakonika:

„I. – U slučaju neodobrene platne transakcije nakon gubitka ili krađe platnog instrumenta, platitelj snosi, prije obavijesti predviđene u članku L. 133-17, gubitke povezane s uporabom tog instrumenta, do iznosa od 150 eura.

Međutim, platitelj nije odgovoran u slučaju neodobrene platne transakcije izvršene bez korištenja osobnim sigurnosnim obilježjima.

II. – Platitelj nije odgovoran ako je neodobrena platna transakcija izvršena zlouporabom, bez znanja platitelja, platnog instrumenta ili podataka koji su s njime povezani.

On nije odgovoran ni u slučaju krivotvorenja platnog instrumenta ako je u trenutku neodobrene platne transakcije posjedovao svoj platni instrument.

III. – Osim ako je djelovao s namjerom prijevare, platitelj ne snosi nikakve financijske posljedice ako pružatelj platnih usluga ne osigura odgovarajuća sredstva obavješćivanja u svrhu blokiranja platnog instrumenta koje je predviđeno člankom L. 133-17.

IV. – Platitelj snosi sve troškove povezane s neodobrenim platnim transakcijama koji su nastali ako je djelovao s namjerom prijevare ili ako namjerno ili zbog krajnje nepažnje nije ispunio obveze navedene u člancima L. 133-16 i L. 133-17.”

- 12 Naposljetku, u skladu s člankom L. 133-24 navedenog zakonika:

„Korisnik platnih usluga bez odgađanja obavješćuje svojeg pružatelja platnih usluga o neodobroj ili nepravilno izvršenoj platnoj transakciji, a najkasnije 13 mjeseci nakon datuma terećenja pod prijetnjom prekluzije, osim kad mu pružatelj platnih usluga nije pružio ili stavio na raspolaganje informacije o toj platnoj transakciji u skladu s glavom I. poglavljem IV. knjige III.

Osim u slučajevima kada je korisnik fizička osoba koja djeluje u neposlovne svrhe, stranke mogu odlučiti odstupiti od odredbi ovog članka.”

Ispitivanje kasacijskih razloga

Prvi dio drugog kasacijskog razloga

Sadržaj kasacijskog razloga

- 13 Osoba IL žali se protiv presude kojom se utvrđuje da se društvu Veracash ne može naložiti da joj vrati 794,513 grama zlata ili da joj, u suprotnom, isplati vrijednost u eurima te se odbijaju svi njezini drugi zahtjevi, jer „korisnik platnih usluga bez odgađanja obavješćuje svojeg pružatelja platnih usluga o neodobroj ili nepravilno izvršenoj platnoj transakciji, a najkasnije 13 mjeseci nakon datuma terećenja pod prijetnjom prekluzije, osim kad mu pružatelj platnih usluga nije pružio ili stavio na raspolaganje informacije o toj platnoj transakciji [*omissis*]; jer je u ovom slučaju cour d’appel (Žalbeni sud) smatrao da se osoba IL ne može pozvati na odredbe članka L. 133-18 Monetarnog i financijskog zakonika s obzirom na to da korisnik platnih usluga mora pružatelja usluge ‚bez odgađanja‘ i ‚odmah‘ obavijestiti o neodobroj platnoj transakciji i da osoba IL nije dokazala da je ispunila tu obvezu jer je obrazac za osporavanje društvu Veracash uputila 23. svibnja 2017., gotovo dva mjeseca nakon prve sporne isplate, dok korisnik bankovne kartice ima 13 mjeseci od datuma terećenja za slanje te obavijesti; jer je donošenjem takve presude cour d’appel (Žalbeni sud) povrijedio članak L. 133-24 Monetarnog i financijskog zakonika, u verziji na snazi prije ordonnancea n° 2017-1252 du 9 août 2017 (Uredba br. 2017-1252 od 9. kolovoza 2017.).”

Odgovor Suda

Dopuštenost kasacijskog razloga

- 14 [*omissis*].
- 15 [*omissis*].
- 16 Kasacijski razlog je [*omissis*] dopušten.

Osnovanost kasacijskog razloga

- 17 Rješenje spora ovisi o odgovoru na pitanje može li pružatelj platnih usluga odbiti vratiti iznos neodobrene transakcije kada platitelj zakasni sa slanjem obavijesti o toj transakciji, iako je to učinio u roku od 13 mjeseci od datuma terećenja, a da pritom to kašnjenje nije bilo namjerno, niti je bilo posljedica platiteljeve krajnje nepažnje.
- 18 [Osoba IL], žalitelj u kasacijskom postupku, najprije tvrdi da korisnik platne usluge ima 13 mjeseci od datuma terećenja za slanje obavijesti.
- 19 Društvo Veracash, druga stranka u kasacijskom postupku, odgovara da je zakonodavac u članku L. 133-24 Monetarnog i financijskog zakonika propisao da korisnik mora bez odgađanja poslati obavijest o neodobroj transakciji i za to istodobno odredio rok od 13 mjeseci zato što je namjeravao uvesti dvostruki rok, pri čemu je rok od 13 mjeseci krajnji rok. Ono dodaje da s obzirom na probleme o kojima je riječ, struktura te odredbe zahtijeva da korisnik usluge, čim opazi nepravilnost, odmah djeluje obavješćivanjem pružatelja usluge o toj nepravilnosti.
- 20 Odredbe Monetarnog i financijskog zakonika primjenjive na spor treba tumačiti u skladu s člancima Direktive 2007/64/EZ koji se tim zakonikom prenose.
- 21 Cour de cassation (Kasacijski sud, Francuska) utvrđuje da doslovno tumačenje članka 58. Direktive 2007/64/EZ može, kao što je to presudio cour d'appel (Žalbeni sud), dovesti do zaključka da pružatelj platne usluge ima pravo odbiti vratiti iznos neodobrene platne transakcije samo zato što ga je korisnik platne usluge o njoj obavijestio sa zakašnjenjem, iako je to učinio u roku od 13 mjeseci. Ističe da takvo tumačenje potvrđuje uvodna izjava 31. te direktive, u kojoj se navodi, s jedne strane, da „[k]orisnik platnih usluga dobiva ispravak od pružatelja platnih usluga samo ako bez odgađanja obavijesti njegovog pružatelja platnih usluga o saznanju o bilo kakvim neodobrenim ili nepravilno izvršenim platnim transakcijama koje predstavljaju temelj za potraživanje” i, s druge strane, da bi, „[kako] bi smanjili rizik i posljedice neodobrenih i nepravilno izvršenih platnih transakcija, korisnici [...] platnih usluga trebali što je prije moguće obavijestiti pružatelja platnih usluga o mogućem osporavanju vezano uz navodno neodobrene ili nepravilno izvršene platne transakcije [...]. Ako korisnik platnih usluga dostavi tu obavijest u propisanom roku, trebalo bi mu biti omogućeno ostvarivanje takvih zahtjeva unutar rokova zastare propisanih nacionalnim pravom.”
- 22 Međutim, čini se da je takvo tumačenje teško spojivo s člankom 61. stavkom 2. Direktive 2007/64/EZ, kojim se propisuje da platitelj snosi sve troškove povezane s neodobrenim platnim transakcijama, drugim riječima da nema pravo na povrat sredstava, samo ako, među ostalim, namjerno ili zbog krajnje nepažnje nije ispunio jednu ili više svojih obveza sukladno članku 56. te direktive, među kojima je obveza da pružatelja platnih usluga bez odgađanja obavijesti o gubitku, krađi, zlouporabi ili svakoj neodobroj uporabi svojeg platnog instrumenta. Naime, ako pružatelj platnih usluga platitelja, u svakom slučaju, nije obavezan platitelju vratiti iznos neodobrene platne transakcije o kojoj ga je platitelj obavijestio sa

zakašnjenjem, više nije važno je li to kašnjenje namjerno ili je posljedica krajnje nepažnje.

- 23 Tumačeći članak 58. Direktive 2007/64/EZ, Sud Europske unije u svojoj je presudi od 2. rujna 2021., CRCAM (C-337/20, t. 36.) presudio da „korisnik koji nije obavijestio svojeg pružatelja platnih usluga o neodobrenoj transakciji u roku od 13 mjeseci od njezina terećenja ne može utvrditi odgovornost tog pružatelja usluga, što uključuje i opću odgovornost, te stoga ne može dobiti povrat te neodobrene transakcije”, ali se nije izjasnio o posljedicama platiteljeva nepoštovanja obveze da pružatelja platnih usluga bez odgađanja obavijesti o saznanju o neodobrenoj platnoj transakciji.
- 24 Iako Cour de cassation (Kasacijski sud) smatra korisnim da se platitelja potakne na to da postupa s dužnom pažnjom kad je riječ o obavješćivanju njegova pružatelja platnih usluga, tom se sudu čini, s obzirom na članak 61. stavak 2. Direktive 2007/64/EZ, da zakonodavac Unije nije želio kazniti svako kašnjenje, bez obzira na okolnosti, potpunim oduzimanjem platiteljeva prava na povrat sredstava. Tu je direktivu sklon tumačiti na način da, osim u slučaju platiteljeva prijevarnog djelovanja i slanja obavijesti nakon isteka roka od 13 mjeseci, činjenica da je platitelj svojeg pružatelja platnih usluga sa zakašnjenjem obavijestio o gubitku, krađi, zlouporabi ili svakoj neodobrenoj uporabi svojeg platnog instrumenta ne utječe na njegovo pravo na povrat troškova povezanih s neodobrenim transakcijama koje pravodobna obavijest nije mogla spriječiti te da platitelj može izgubiti pravo na povrat sredstava samo za troškove koje je pravodobna obavijest mogla spriječiti, pod uvjetom da je kašnjenje sa slanjem obavijesti bilo namjerno ili je bilo posljedica njegove krajnje nepažnje.
- 25 Budući da točno tumačenje članaka 56., 58., 60. i 61. Direktive 2007/64/EZ ipak nije očito, valja prekinuti postupak i uputiti Sudu prethodna pitanja u izreci ove odluke.

SLIJEDOM NAVEDENOG, ovaj sud:

uzimajući u obzir članak 267. Ugovora o funkcioniranju Europske unije;

Sudu Europske unije UPUĆUJE sljedeća prethodna pitanja:

„1° Treba li članke 56., 58., 60. i 61. Direktive 2007/64/EZ od 13. studenoga 2007. o platnim uslugama na unutarnjem tržištu i o izmjeni direktiva 97/7/EZ, 2002/65/EZ, 2005/60/EZ i 2006/48/EZ te stavljanju izvan snage Direktive 97/5/EZ tumačiti na način da platitelj gubi pravo na povrat iznosa neodobrene transakcije ako je svojeg pružatelja platnih usluga sa zakašnjenjem obavijestio o neodobrenoj transakciji, iako je to učinio u roku od 13 mjeseci nakon datuma terećenja?

2° U slučaju potvrdnog odgovora na prvo pitanje, je li gubitak platiteljeva prava na povrat sredstava uvjetovan činjenicom da je kašnjenje sa slanjem obavijesti namjerno ili je posljedica platiteljeve krajnje nepažnje?

3°/ U slučaju potvrdnog odgovora na prvo pitanje, gubi li platitelj pravo na povrat sredstava za sve neodobrene transakcije ili samo za one koje su se mogle izbjeći da je obavijest bila pravodobna?”

[omissis]

RADNI DOKUMENT